

## Yttrande över remiss från Uppsala kommun angående bildande av naturreservat Årike Fyris i Uppsala kommun, (dnr PBN-2018-0001)

### Sammanfattning

ArtDatabanken (ADb) stöder förslaget till bildande av naturreservatet Årike Fyris. ADb anser att ett naturreservat som syftar till att bevara och återskapa en del av landskapets naturliga och odlade miljöer är viktigt för den biologiska mångfalden och bidrar till att bevara och förstärka områdets naturvärden på lång sikt. ADb anser även att SLU:s engagemang i detta naturreservat ligger helt i linje med vår målsättning att vara ett miljöuniversitet, och att detta kan sporra SLU till att bidra till skyddet och utvecklandet av detta område genom den stora kunskap om biologisk mångfald, naturvård och landskapsekologi som finns inom SLU.

### Generella synpunkter

Syftet att ”...bevara och utveckla biotoper för ett rikt fågelliv och vattenorganismer genom att värna, utveckla eller anlägga olika vattenmiljöer.” är mycket vällovt. ADb bedömer att vattenmiljöerna utgör den del av det planerade naturreservatet som under senare år utsatts för störst negativ påverkan, genom omfattande torrläggning. ADb vill därför understryka behovet av att ”utveckla eller anlägga olika vattenmiljöer” för att gynna den biologiska mångfalden. Detta skulle kunna ske genom anläggande av en våtmarksmosaik i form av dammar med olika djup samt mellanliggande betesmarker i anslutning till Fyrisån. Det finns inom SLU en stor kompetens inom detta område, och utnyttjande av denna expertis skulle gynna såväl SLU som övriga aktörer, liksom inte minst den biologiska mångfalden.

### Specifika synpunkter

#### Föreskrifter

Med tanke på att Årike Fyris är tänkt att ingå i en planerad ansökan till UNESCO om ett världsarv i systematisk biologi bör plantering och sådd av främmande arter

och provenienser omfattas av föreskrifterna. ADb anser att detta bör vara förbjudet eller omfattas av tillståndskrav och att detta gäller även markägaren.

### **Skötselzoner, allmänt**

Hantering av främmande arter bör nämnas även i skötselplanen. Åtminstone där bör det framgå att plantering av växter, exempelvis i samband med byggande av brofundament, inte ska orsaka införande av växter med främmande proveniens. Autentiska element, i detta fall växter som kan härledas till de populationer som Linné beskrev, är viktiga i världsarvssammanhang.

Slåtter/fräsning bör inte ske under fåglarnas häckningssäsong, alltså inte före 1.8.

### **Skötselzon A: Fyrisåns och Sävjaåns limniska miljöer med strandmiljöer och mader; och Skötselzon B: Betes- och slåttermark (s. 13-15)**

ADb anser att det till Skötselåtgärder, i synnerhet gällande skötselzon A (s. 14), bör tilläggas ”restaurering av och/eller anläggning av vattenmiljöer”.

Området mellan Ultuna källa och Sunnerstaviken samt området intill Fyrisån mellan Sunnerstaviken och Sunnersta friluftsområde (senare: skötselzon G) domineras av en tät matta av jättegörö *Glyceria maxima*, som ursprungligen är inplanterad och som spridit sig närmast invasivt. Det skulle gynna den biologiska mångfalden om detta område frästes upp, och därefter hävdades med slåtter eller bete, för att återskapa de ursprungliga maderna.

Vidare bör inte vattenuttag ur Uppsalaåsen tillåtas som kan äventyra de naturliga flödena i Ultuna källa.

Betesmarkernas naturliga hydrologi bör så långt som möjligt återställas, i de fall de är påverkade av (täck-)diken. Detta gäller inte minst betesmarkerna söder om Vindbrovägen mellan Vindbron och Kungsängens gård. Hur detta områdes hydrologi ska förvaltas och vad som kan göras för att optimera för en både fuktälskande och hävdgynnad vegetation och fauna, samtidigt som det fyller sitt syfte som betesmark åt betesdjur, bör specificeras i skötselplanen. Dessa marker utgör spel- och rastplats åt dubbelbeckasin, var tidigare häckningsplats åt storspov samt är jaktmarker åt övervintrande och häckande ugglor och rovfåglar. Sedan åtminstone början av 2000-talet finns havsstrandsrelikten toppfrossört *Scutellaria hastifolia* här, längs spången ut till plattformen vid Sävjaån.

### **Skötselområde 1: Ekologisk kantzonen utmed Sävjaån (s. 26)**

ADb anser att det skulle vara önskvärt med hävd med bete eller slåtter i detta skötselområde.

*Beslut om detta yttrande har fattats av Lena Tranvik, programchef, efter föredragning av Per Alström. Innehållet har huvudsakligen utarbetats av Per Alström samt Ulf Bjelke, Sebastian Sundberg och Per Toräng, alla vid ArtDatabanken.*